

Calì f'Bormla

Kull meta fil-festa tal-Kunċizzjoni nidhol fil-knisja kolleġġjata ta' Bormla, nistħajjalni dieħel f'Mużew mill-aqwa, u dan għal-żewġ raġunijiet principali.

L-ewwelnett ghaliex l-arti hija mifruxa fuq hafna friegħi bhal m'hi pittura, skultura, argenterija, rakkmu u affarrijiet ohra. It-tieninett għandek varjetà ta' stili, billi dawn ix-xogħlijiet saru fi snin differenti izda b'danakollu f'din il-knisja ssaltan armonija kbira ta' arti bla ebda stunatura, u fost dawn ix-xogħlijiet jispikkaw il-pitturi magħmula minn Ĝużeppi Calì, pittur Malti li twieled fl-1846 u li miet fl-1930. Dan il-pittur nistgħu nqisuh bhala wieħed mill-aqwa pitturi Maltin tas-sekli dsatax u għoxrin u li ta kontribut kbir lill-arti Sagra Maltija ta' dawn is-sekli.

Nistgħu nghidu li m'hawnx knisja f'dawn il-gżejjjer li fiha ma narawx ix-xogħol ta' dan il-pittur Malti u l-Kolleġġjata ta' Bormla tista' tiftahar li għandha numru ta' xogħlijiet tiegħu.

L-ewwel kuntatt sar fl-1884, meta Calì kien għadu fil-bidu tal-karriera tiegħu.

F'din is-sena dan il-pittur ġie mqabbad ipitter is-saqaf tal-knisja kollha flimkien mal-pendenti u l-koppla.

Minn dak li fadal, jiġifieri s-saqaf tal-korsija u l-pendenti tal-koppla wieħed jista' jieħu l-aqwa certifikat li Calì hadem hawnhekk xogħol mill-aqwa, kien għadu fil-bidu tal-karriera tiegħu u ried juri x'issarraf.

Id-dehra maestuża ta' Mosè, impitter f'wahda mill-pendenti hija l-aqwa certifikat tal-maestrija ta' Calì.

B'xorti tajba t-tliet kwadri tal-korsija għadhom hemm flimkien max-xbiha ta' l-appostli.

*Wieħed mill-Appostli tas-saqaf tal-knisja,
xogħol Ĝużeppi Calì*

Meta l-kwadri tal-kappelluni, tal-kor u tal-koppla tneħħew, irridu nghidu li dan sar għal ragħuni retta, bla ebda insult lill-awtur, iżda llum, snin wara, irridu nammettu li sar żball, ghall-inqas wieħed minn dawn ix-xogħliljet ġie salvat u merfugħ fl-awla tal-Kapitlu.

Fl-istess sena Cali hadem ghall-knisja ta' Bormla l-kwadru tal-Qalb ta' Gesù li fih għal darb' oħra wera l-kwalitajiet artističi tiegħu. Hu kwadru espressiv u qawwi hafna.

Fit wara li Cali pitter is-saqaf u l-koppla, il-Kapitlu tah biċċa xogħol ohra, il-pittura taż-żewġ lunetti tal-kappella tas-Santissmu Sagament. Hawnhekk tana żewġ ġrajjiet, li fihom Gesù kien il-protagonista principali. Dawn kienu l-laqgha mal-mara Sammaritana u l-miraklu tatkattir tal-hobż, żewġ pitturi sbieħ li għadhom isebbhu l-kappella tas-Sagament ta' din il-knisja.

Fl-1903, Cali reġa' kellu kummissjoni oħra għal din il-knisja, biex ipitter il-koppla tal-kappellun tal-Kurċifiss li fiha tana erba' episodji meħuda mit-tfulija ta' Gesù.

Fis-sagristija mbaghad hemm merfugha żewġ abbozzi b'rabta ma' dan il-kappellun. Dawn jirrappreżentaw lil Gesù fil-ġnien tal-Getsemani u lil Gesù fuq il-Kalvarju. Hasra li dawn iż-żewġ abbozzi ma sarux.

Fuq l-altar ta' Pentecoste għandna xogħol ieħor ta' Cali. Dan huwa s-sotto kwadru ta' San Ġużepp li ha l-post ta' kwadru aktar antik. Għal darb' oħra hawnhekk reġa' għandna kwadru li fih il-karatteristiċi kollha ta' dan il-pittur Malti.

Hu xieraq għalhekk li f'dawn il-jiem tal-festa waqt li nkunu qeqħdin induru din il-knisja kolleġġjata napprezzaw, ma' xogħliljet ohra, dawn it-teżori li halla Cali f'din il-knisja parrokkjali.

Faċċata gdida (ta' San Ġużepp) ta' l-irħam fl-1990

